

Έγινε αναφορά σε 103 διαφορετικά δεδομένα, ενώ 9 από αυτά αναφέρθηκαν από κάτι παραπάνω από το 15% των συμμετεχόντων. Το δεδομένο που κυριάρχησε και εκφράστηκε από το 64% ήταν η αποφυγή της οπτικής επαφής απ' όσους λένε ψέματα. Το εκπληκτικό ήταν ότι αυτή η πίστη εκφράστηκε σε παγκόσμιο επίπεδο,

και μάλιστα σε 51 από τις 58 χώρες. Το χαμηλότερο ποσοστό για την αποφυγή της οπτικής επαφής ήταν στα Ενωμένα Αραβικά Εμιράτα, όπου ήταν 20%, και όγδοο στη σειρά όσον αφορά τα ποτεύω των συμμετεχόντων. Άλλα ποτεύω που αναφέρθηκαν στην έρευνα σχετικά με το ψεύδος ήταν ότι όσοι ψεύδονται είναι νευρικοί, με ποσοστό 25%, ότι οι δηλώσεις τους είναι ασυνεχείς και ότι κάνουν πολλές κινήσεις.

Όλα αυτά τα δεδομένα μας καταδεικνύουν ότι ο μέσος άνθρωπος πιστεύει πως όσοι ψεύδονται είναι κατά κανόνα πιο νευρικοί απ' όσους λένε αλήθεια. Είναι όμως έτσι τα πράγματα;

Τι ποσοστά επιτυχίας παρουσιάζουν οι εργαζόμενοι σε κλάδους που επιδιώκουν την ανίχνευση του ψεύδους; Σε έρευνα που έγινε με 509 συμμετέχοντες από διάφορους επαγγελματικούς κλάδους, όπως μέλη του FBI, της CIA, της NSA (National Security Agency), της DEA (Drug Enforcement Agency), της US Secret Service, απλούς αστυνομικούς, δικαστές, ψυχιάτρους, ψυχολόγους, καθώς και κάποιους ενήλικες εργαζόμενους, όπως δικηγόροι, δόθηκε ένα βίντεο όπου απεικονίζονταν 10 άτομα που έλεγαν είτε αλήθεια είτε ψέματα σχετικά με τα συναισθήματά τους. Όλες οι ομάδες είχαν τα ίδια αποτελέσματα με τον κάθε μέσο άνθρωπο. Επέλεξαν στην τύχη δηλαδή ποιος λέει αλήθεια και ποιος ψέματα. Εξαίρεση αποτέλεσε μόνο μία ομάδα. Αυτή ήταν η US Secret Service (η υπηρεσία προστασίας επισήμων προσώπων των ΗΠΑ). Τα μέλη αυτής της επαγγελματικής ομάδας που συμμετείχαν στην έρευνα κατάφεραν να επισημάνουν το ψεύδος σε ποσοστό 65% κατά μέσο όρο. Τα ποσοστά για κάποιες από τις υπόλοιπες ομάδες (κατά μέσο όρο) ήταν:

- ▶ Δικαστικοί 57%
- ▶ Ψυχίατροι 57%
- ▶ Πράκτορες (ανωτέρω αναφερόμενων υπηρεσιών) 55%

Είναι γεγονός πως το προσωπικό της υπηρεσίας προστασίας επισήμων προσώπων πέτυχε το ποσοστό αυτό (65%, αρκετά μεγαλύτερο από την τυχαία επιλογή, που είναι 50%), λόγω του έργου με το οποίο είναι επιφορτισμένο. Πρέπει συνεχώς να είναι σε θέση να αξιολογεί τους παρευρισκόμενους για να εντοπίσει τον κίνδυνο έγκαιρα. Πάντως, όπως ανέφεραν και οι ερευνητές που διεξήγαγαν τη συγκεκριμένη έρευνα, όταν δε λήφθηκε υπόψη η επαγ-

γελματική ομάδα στην οποία ανήκε ο/η κάθε συμμετέχων, βρέθηκε ότι αυτοί/αυτές που ήταν σχετικά ακριβείς στην ανίχνευση χρησιμοποίησαν διαφορετικά συμπεριφορικά στοιχεία απ' ότι οι υπόλοιποι που ήταν ανακριβείς. Τα συμπεριφορικά αυτά δεδομένα που χρησιμοποίησαν ήταν τόσο μη λεκτικά, όσο και λεκτικά. Επιπλέον, τα άτομα με μεγαλύτερα ποσοστά ήταν σε θέση να αξιολογήσουν και να ερμηνεύσουν καλύτερα τις εκφράσεις του προσώπου και ήταν νεότερα ηλικιακά από τους υπόλοιπους. Ακόμη, το ούτε το φύλο έπαιξε κάποιο ρόλο στην ικανότητα ανίχνευσης, αλλά ούτε και η αυτοπεποίθηση που ένιωθε κάποιος σχετικά με τις ικανότητές του.

Το στοιχείο όμως που θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας σχετικά με αυτού του είδους τις έρευνες είναι ότι το διακύβευμα για τους "ψεύτες" δεν είναι και τόσο μεγάλο. Τι θα γινόταν αν έπιαναν κάποιον να λέει ψέματα; Τίποτα, ή μάλλον καλύτερα, σχεδόν τίποτα, μιας και θα έχανε ενδεχομένως την ανταμοιβή του (ή κάτι παρόμοιο, ανάλογα με την έρευνα). Οι ερευνητές γνωρίζουν ότι πρέπει να υπάρχει και κάποιο κίνητρο για τον ψεύτη, ώστε να μπορέσουν να προσεγγίσουν την πραγματικότητα. Ακόμα όμως και η ύπαρξη ενός τέτοιου κινήτρου δεν μπορεί να προσεγγίσει ποτέ τις πραγματικές συνθήκες. Δεν είναι το ίδιο να κινδυνεύει κάποιος να καταδικαστεί σε φυλάκιση ή να διακινδυνεύει να χάσει την αξιοπιστία του με το να αποτύχει σ' ένα πείραμα, όπου δε θα υποστεί σχεδόν καμία συνέπεια.

Οι ερευνητές προσπάθησαν να παρακάμψουν το πρόβλημα αυτό μελετώντας πραγματικά περιστατικά, όπως ανακρίσεις υπόπτων για διάπραξη κάποιας εγκληματικής πράξης. Παρομοίως, και εμείς θα δούμε (μεταξύ των άλλων) στο επόμενο άρθρο μας μια πραγματική περίπτωση μιας δεκαεξάχρονης που έλεγε ψέματα στην κάμερα, ώστε να μπορέσουμε ν' αναλύσουμε κάποια δεδομένα σχετικά με το ψεύδος.

Αναφερθήκαμε στις ικανότητες τόσο του μέσου ανθρώπου, όσο και σ' αυτές συγκεκριμένων επαγγελματικών κλάδων. Επιπλέον, είδαμε τι θεωρεί ο μέσος άνθρωπος ως ένδειξη ψεύδους. Κάποιοι είναι όμως πιο ικανοί από κάποιους άλλους στην ανίχνευση του ψεύδους. Ποια είναι τα

δεδομένα στα οποία βασίζονται για να επιτύχουν κάτι τέτοιο; Τι ήταν το Πρόγραμμα Διογένους; Μπορεί ο μέσος άνθρωπος να βελτιωθεί στην ανίχνευση του ψεύδους και αν ναι, με ποιον τρόπο; Τι λένε οι έρευνες γι' αυτό (σε αντιδιαστολή πάντα με τα εκλαϊκευμένα βιβλία σχετικά με τη γλώσσα του σώματος); Όλα αυτά τα ερωτήματα θ' απαντηθούν στο επόμενο άρθρο. **1**

“Οι ερευνητές γνωρίζουν ότι πρέπει να υπάρχει και κάποιο κίνητρο για τον ψεύτη, ώστε να μπορέσουν να προσεγγίσουν την πραγματικότητα”

*glossa-soma@hotmail.com
glossa-soma.blogspot.com*